

В БИКОВНІ ВБИВАЛИ ЕНКАВЕДИСТИ

Москва. — Офіційна урядова комісія дійшла до заключення, що тисячі похованих жертв у спільних могилах недалеко Києва були вбиті за часів Сталіна не за часів нацизму. Цю вістку подало до відома офіційне пресове агентство ТАСС.

Це заключення офіційної урядової комісії тільки підтверджує зізнання свідків цих подій з недалекого села Биківня, які кажуть, що бачили грузовики в крові, котрі везли в 1930-их роках на місце розкопаних могилок. А це було ще перед приходом нацистів. Непотверджені підрахунки жертв нараховують між 200,000 до 300,000 осіб.

У Філадельфії відзначать Л. Крушельницьку

Філадельфія. — У суботу, 22-го квітня ц.р., українське жіноцтво цього міста планує відзначити окремим вечором винятково заслужену для української спільноти свою членку, довголітнього керівника Студії Мистецького Слова, Лідію Крушельницьку.

Л. Крушельницька

Це вшанування організує Фінансова комісія СФУЖО і 43-й Відділ СУА ім. Олени Пчілки. Вечір відбудеться у великій залі Українського Освітньо-Культурного Центру, 700 Сідар Роуд, і розпочнеться о год. 5-й по полудні.

Відповідні запрошення на імпрезу виготовив Микола Кавка.

Вечір відкриє голова Фінансової Комісії СФУЖО Марія Харина, а вестиме нині Христина Кульчицька.

В програмі доповідь ред. Ольги Кузьмович, виступ співочого ансамблю „Промінь” під керівництвом Богдани Воланської, виступ членів Студії Мистецького Слова і висвітлення прозірок з театральної діяльності Л. Крушельницької.

Ця діяльність обнімає десяти років, десятик вистав, успішних ролей в усіх грюх ділянках, що стоять в осередку життя мисткині слова а це: спів, музика і драма. Від майже повного чверть сторіччя Л. Крушельницька однак відсунула свої особисті театральні амбіції на дальший план і посвятила усі свої сили та ціле своє знання Студії Мистецького Слова, перебравши її ведення від своєї учительки Олімпії Добровольської.

Тому не диво, що українська спільнота в ЗСА високо оцінює її працю та відданість для української молоді і театрального мистецтва і бажає бодей у скромний спосіб відзначити її за все, що вона вкладає в плекання української мови та українського театрального мистецтва саме в тому 1989 році, який проходить під кличем української мови.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ УГС

* Львівська влада, покликаючись на різні надумані причини не хоче надати пропуску членові УГС Іванові Кандибі, який минулого року повернувся з багаторічного ув'язнення в бразильських тюрмах за протизаконну діяльність. 17-го лютого Іван Кандиба, адвокат за фахом, отримав від начальника паспортного відділу підполковника Кириченка відмову у пропуску із вимогою, щоб Кандиба в семиденний термін покинув Львів.

* 26-го лютого в Стрию Львівської області на площі „Перемоги” в присутності голови виборчої комісії Лисака відбувся передвиборчий мітинг, організований активістом Об'єднання „Перебудова” Мукусієм. На мітинг зібралося близько 500 осіб. Мукусій та інші активісти закликали людей голосувати проти кандидатів в народні депутати СРСР Попадюка і Гриньківа. Реакція влади була у сутю брешівському дусі: начальник стрийського міського управління внутрішніх справ підполковник Олександрів наказав затримати Мукусія. Його брутально схопили, відвели в міліційне відділення і там побили. Обурені таким савіллям виборці зібралися під управлінням внутрішніх справ і на чолі з активістом Шкінець організували демонстрацію протесту. Надвечір Мукусія нарешті випустили з міліції і друзі відвели його до центральної міської лікарні, де документально було підтверджено сліди побиттів. А через

ХОЧУТЬ СУДИТИ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Лондон. — Британські, а також деякі совєтські газети, між ними відома катівська рептилка „Вісті з України”, помістили повідомлення, що група британських спеціалістів переробила недавно в Совєтському Союзі, цікавлячись злочинами, доканими під час Другої світової війни гітлерівським режимом на території Східної Європи. Дивно при тому виглядає, кажуть деякі політичні спостерігачі, що в обличчя викриття все нових й нових злочинів комуністсько-совєтського режиму (кажуть сталінського), вчиненого військами НКВД, КГБ, СМЕРШ-у та іншими відомими злочинними совєтськими інституціями, на Заході знаходяться ще такі наївні держави і поодинокі „ловці нацистів” типу Сімона Візенталі, які вірять у совєтську пропаганду і навіть висилають своїх представників за гроші платити податків для збирання матеріялу про злочини з-перед 40 років, або для опитування „свідків”, підставлених за закордонних гостей органами КГБ.

Керівник британської групи, колишній генеральний прокурор Томас Гетерінгтон, заявив кореспондентам, що він відвідав Україну, Білорусію і балтійські країни на доручення свого уряду із завданням вислухати свідчень і перевірити документацію про злочини проти людства вчинені під час Другої світової війни на території СРСР. Він признався, що під теперішню пору ідуть дискусії на форумі обидвох палат парламенту і в уряді прем'єр-міністра Маргарет Тачер про цю справу. Якщо комісія зможе документами з архівів КГБ, свідченнями та розмовами із совєтськими прокурорами переконати уряд Великобританії про участь у злочинах осіб, які сьогодні перебувають на території Великобританії, то прийде змінити британські кримінальні кодекси, щоб притягнути до судової відповідальності обвинувачених у злочинах і судити їх у Британії.

Основою німецько-совєтське видавництва

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Західно-німецьке видавництво під проводом Франца Грено з осідком в місті Нердлінген повідомило про заснування першого російсько-німецького видавництва п.н. „Русь”. Уже підписано відповідний договір і на підставі інформації поданих у західній пресі видавництво Грено буде мати 51 відсотків капіталу, а 20 совєтських видавництв, які будуть співпрацювати з

Грено, 49 відсотків капіталу. Видавництво розпочинає працю із вкладом 500,000 німецьких марок. План на перший рік видавничої спілки має бути готовий найпізніше до квітня ще заки Михайл Горбачов приїде на запроваджені відвідини до Західної Німеччини.

Як інформує видавництво Грено, на перший вогонь видавничої політики піде 25 перекладів наукових і фахових праць з російського на німецьку мову. В ті цілі в найближчому часі прибуде до Нердлінгена ціла екіпа совєтських фахівців, щоб взяти участь у цій першій серії видань.

На дальшому плані стоїть переклад творів з німецької літератури на російську мову. Видавництво надіється на великий успіх, розраховуючи на те, що 300 міль. людей потребує книжок, а совєтські видання дуже скоро розкуповують і вони не появляються у великих накладках.

СВЯТО В ЧИКАГО

Чикаго. — Заходами Громадського ювілейного комітету, тут в суботу, 1-го квітня ц.р., о год. 6-й вечора в аудиторії свв. Володимира й Ольги відбувається свято Карпатської України. Головним промовцем на святі буде д-р Віктор Шандор. Цього ж дня о год. 5-й по полудні в соборі свв. Володимира й Ольги буде відслужений соборний Молебень.

ВИСТАВКА Я. ВИЖИНСЬКОГО

Нью Йорк. — Тут в неділю, 2-го квітня ц.р., заходами Карпатського Лещтарського Клубу о год. 1-й по полудні в галерії ОМУА, 136 Друга авеню, відбудеться відкриття виставки картин Ярослава Вижинського. Тематика картин цієї виставки, — це високогірська мандрівка мистця в Гімалаї. Виставка буде відчинена в будні від 6-8-го год. вечора, в суботу і неділю від 12-го по полудне до 8-го вечора та триватиме від 2-го до 12-го квітня ц.р.

Два співробітники радіо „Вільна Європа” повернулися в Болгарію

Софія. — Павел Главусанов і його дружина Маруся Столева, які працювали у Мюнхені в Радіо „Вільна Європа”, вернулися в Болгарію. Про це повідомило офіційне болгарське агентство БТА, яке підтвердило свою інформацію заявою подружжя втікачів. БТА передало, що в Болгарію вернулися також діти Главусанових — Олександр і Мілена.

Представник „Радіо Вільна Європа” сказав, що колеги Главусанових з болгарської редакції „Вільна Європа” були здивовані їх поверненням до Болгарії. „Він видавав себе за антикомуніста, — сказав представник радіостанції. — Він говорив, що глибоко розчарований тим, що відбувається в Болгарії”.

42-річний Главусанов втік з Болгарії у 1982 році в Західну Німеччину, куди він приїхав як турист і вирішив не повертатися на батьківщину. Його 41-річна дружина — болгарка, яка дістала французьке громадянство, — жила в Парижі перед тим, як у 1983 році переїхала в Мюнхен до чоловіка. Главусанов займав посаду редактора програм болгарської редакції „Вільної Європи”, а його жінка працювала старшим редактором.

Проф. І. Фізер виступить в Пенсильванійському університеті

Юніверсіті Парк, Па. — Тут в п'ятницю, 7-го квітня ц.р., в Пенсильванійському стейтовому університеті о год. 3-й по полудні в приміщенні Айзенгавер Чепел будівлі буде доповідати проф. Іван Фізер з Ратгерського університету на тему „Харківська школа літературних критиків”.

У СВІТІ

ЛОНДОНСЬКА ГАЗЕТА „Сандей Таймс” повідомила, покликаючись на документ переданий Центральною американською розвідкою агенцією (Сі-Ай-Ей) зброєвій комісії Палати Репрезентантів під час перегляду справи сен. Джана Тавера, що агенти КГБ намагалися завербувати на свою сторону секретарку Тавера коли він зі своїми дорадниками і секретаркою були в Женеві і брали участь у переговорах у справі роззброєння. Про цю справу розказав представникам Сі-Ай-Ей найновіший втікач з СРСР, співробітник КГБ, прізвища якого поки що не називається у повідомленні. Агенти КГБ зустрілися із секретаркою, ховали з нею по нічних клоаках, аж поки Таверові не звернули на це увагу. Однак, як виглядає, Сі-Ай-Ей не витягнув належної консеквенції з цієї афери, бо колишня секретарка й далі працює в Пентагоні. Ось де криється небезпека й необережність, — кажуть деякі спостерігачі.

З ПАКИСТАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ Ісламабад і з Афганістану надходять дуже суперечні інформації про бої за місто Джалалябад, яке має стратегічне значення для антикомуністичних повстанців-муджагедінів і комуністичного режиму в Кабулі. Муджагедіни кажуть, що вони здобули чимало передмість Джалалябад і місто кожного дня може опинитися в руках повстанців; Кабуль натомість каже, що муджагедіни тратьють ґрунт під ногами і ще досі не розвинули справжньої офензиви. Що власиво там відбувається, західні кореспонденти не знають, бо їх у зону боїв не допускають. Муджагедіни кажуть, що совєтські джетові літаки МІГ-27 беруть участь у боях і що ними пілтують індійці. Кабуль, очевидно, категорично заперечує ці інформації.

У ПЕРЕДАЧІ ІРАНСЬКОГО РАДІО, переловлено на Кипрі, було поширене повідомлення про те, що Іран не братиме участі у міжнародному фестивалі фільмів, який тим разом відбуватиметься в Туреччині через те, що організатори фільмового фестивалю включили у програму чимало образуючого християн і мусульман матеріялу, наприклад фільм американського режисера Мартіна Скорсеза під назвою „Остання спокуса Христа”, який також у Зєднаних Штатах Америки викликав чимало контрверсій і протестів релігійних груп. На думку міністерства інформації Ірану показ такого фільму, який ображає почування християн, та ще у мусульманській країні, може тільки викликати контрверсії і ворожечу між народами, — говориться в повідомленні з Теграну.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Великобританії Маргарет Тачер виступила із закликом до уряду Південно-Африканської Республіки, щоб він наказав звільнити з під варті Нельсона Манделю, хворого на легені колючий лідера націоналістичного руху, який веде боротьбу проти політики апартаїду, стосованого урядом білої меншости проти чорної більшости. „Я вірю, що звільнення на гуманітарному тлі Н. Манделі спричинить лише до поліпшення відносин між урядом і чорним населенням і до започаткування есентуальних переговорів між двома ворогуючими сторонами”, — заявила Тачер.

СОВЕТСЬКА ПРЕСА ТЕНДЕНЦІЙНО ІНФОРМУЄ ПРО ВИБОРИ

Москва. — Совєтські газети й інші засоби масової інформації, включно з пресовим агентством ТАСС, інформуючи тенденційно про висліди депутатських виборів, які відбулися в Совєтському Союзі в неділю, 26-го березня ц.р., закриває прогрі деяких партійних кандидатів, включно з кількома членами Політбюро і Центрального Комітету КПСС, і не дуже наголошує на незалежних кандидатах — тих, що виграли в тих, що програли малою кількістю голосів.

Газета „Правда”, орган ЦК КПСС, поінформувала своїх читачів про перемогу колишнього негослосуючого члена Політбюро і першого секретаря міського комітету компартії в Москві Бориса Н. Єльцина, але промовчала, що він отримав 89 відсотків усіх голосів, скомпромітувавши в такий спосіб свого противника. Агентство ТАСС, повідомляючи про висліди виборів в Ленінграді, називає декількох переможців, але зовсім не згадує, що вибори програв Юрій Ф. Соловйов, член Політбюро, який у своїй дільниці був єдиним кандидатом, тобто не мав противника, але не зміг здобути вимаганих 50 відсотків голосів. Значить голосуючі перекреслювали його ім'я на виборчих картках. Радіостанція в Ленінграді подала до відома список кандидатів, тих, що виграли в тих, що програли, але про Соловйова взагалі не згадала. „Правда” також ні словом не згадує про Соловйова і підкреслює, що

члени компартії, які програли вибори будуть мусити „виправдатись” чому вони програли, бо керівні члени повинні мати відповідальність в керівництві компартії, але також в народі. Існує навіть можливість, що деякі з них можуть втратити свої пости в Політбюрі чи Центральному Комітеті КПСС, — заявив представник міністерства закордонних справ Геннадій Герасімов. „Ми в кожному разі перевіримо цю справу докладно”, — заявив Герасімов.

Під час пресової конференції Герасімов старався пояснити перебіг виборів з користю для компартії. Він думав, що народні маси не відкидали ідей комуністичної партії, а радше виступають проти поодиноких бюрократів, які не можуть прислосуватися до політичної гласності і перебудови і досі не виявили жадного ентузіазму в цій справі. Дозволом його пояснення мав бути факт, що 80 відсотків членів компартії вибори виграли, а тільки 20 програли. Герасімов покликався на слова М. Горбачова, який свого часу казав, що вибори до Конгресу народних депутатів будуть також свого роду міромом з партійних керівників залишитися при владі, а кого треба буде замінити іншими особами.

Володимир Шербицький, перший секретар Компартії України, який не мав противника в голосуванні, виграє вибори, але на 240,000 балів менше 63,000 виборців перекреслили його ім'я на виборчих картках.

В АМЕРИЦІ

МИТНА СЛУЖБА ЗСА проголосила пляни, що мають на меті припинити переїзд американських громадян через перевірку на летовищах у Лос Анжелесі, Сан Франсіско, Чикаго та Маямі коли вони повертаються зі заграничних подорожей. В загальному, пасажир, повертаючись з-за кордону, що не має нічого до деклярування, показує свій паспорт іміграційному урядникові. Бере свій багаж і може відійти. Пасажир з декляруваннями речами зупиняється на коротко в митному або сільськогосподарському бюрі та, забравши багаж, теж відходить.

У ВАШІНГТОНІ ДАВНІ ТА обізнані працівники Державного департаменту не є дуже задоволені з того, що теперішній державний секретар Джеймс Бейкер, оточившись групою зовсім нових дорадників у протилежності до свого попередника Джорджа Шульца, який не мав жадних політичних прихильників серед своїх працівників, а навпаки полагав виключно на державних урядовців та давніх працівників закордонної служби. Давні працівники державного департаменту твердять, що ці нові люди є дуже таємничими, працюють зовсім самостійно без допомоги професійних бюрократів і це мабуть найбільше їх турбує.

У ВАШІНГТОНІ на пресовій конференції державний секретар Джеймс Бейкер заявив, що Уряд президента Буша уважно розглядає можливість дискусій з Москвою на тему нової політики щодо країн Східної Європи. Щільно цієї нової політики мало б бути домовлення між Москвою та ЗСА, що якщо Москва піде на деякі політичні поступки в цих країнах, то ЗСА та їхні західні альянти не будуть такої ситуації використовувати, щоби в будь-який спосіб шкодити СРСР. Він сказав, що така думка вперше виникла в колишнього державного секретаря Генрі Кіссінджера, а він натрапив на цю думку, роблячи перегляд дотеперішньої політики супроти СРСР і думає, що її варто розглянути. Дж. Бейкер відразу зазначив, що до цієї справи треба підходити дуже обережно, щоби ніхто не думав, що „ЗСА та СССР хочуть робити новий розподіл Східної Європи”.

ШВИДКИЙ ЗРІСТ КІЛЬКОСТІ вбивств пов'язаних з наркоманією у Вашингтоні викликав велике занепокоєння серед мешканців не тільки міста, але й цілої країни, бо Вашингтон — столиця, де туризм є однією з великих заробіткових індустрій міста. Коли про справу цих злочинців почали дискусувати в Конгресі та Білому Домі, то ясно було, що справа набирає розголосу і треба негайно реагувати. Почали дошукуватись причини, що довели до такої ситуації й на з'ясування всіх ділиш, що причина цієї трагедії є брак етнічних угруповань чи радше гетто, де існує свого роду місцева влада і порядок. Вашингтон таких гетто не має, але має натомість відповідну клієнтелу з достатніми фінансовими ресурсами і тому різного роду торгівлі наркотиками почали боротьбу за ніким досі не окуповану територію.

НА ПОЧАТКУ БЕРЕЗНЯ Ц.Р. засоби масової інформації повідомляли, що пестициди, що їх вживають вирощувачі городини та овочів, можуть бути тими чинниками, що спричинюють захворіння на пієкіа. Наслідком того були заборона яблук в харчівних шкіл і попередження, що пестициди уживані у вирощуванні яблук зокрема, можуть бути шкідливими для дітей. З уваги на те, що фермери та харчові фірми в цілій країні роблять нові та дорогі заходи щоби переконати громадськість країни в тому, що залишки осадку на овочах не є шкідливими для людського здоров'я.

СВОБОДА

SVOBODA (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302. Svboda (201) 434-0237. UNA (201) 451-2200.

Subscription 1 year — \$40.00 6 months — \$22.00 3 months — \$12.00. UNA members 1 year — \$15.00. Change of address — \$1.00. Make check or money order payable to "Svboda".

Postmaster: Send address changes to Svboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302. Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мають відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потрібні виправити і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг. Додатково за адресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік \$40.00 на півроку — \$22.00 на 3 місяці — \$12.00. Для членів UNA \$15.00 річно. За кожну зміну адреси — \$1.00. Чеки і money orders виставляти на "Svboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

АІДС загрожує планеті

На земній кулі сьогодні налічується близько п'яти мільйонів хворих і носіїв вірусу АІДС. Фахівці розрізняють три географічні зони, де епідемія АІДС поширена неоднаково.

До першої входять ЗСА, Мексика, Канада, Західна Європа, Австралія й частково Південна Америка. У цих країнах, починаючи з 70-их років ХХ століття переважно гомосексуальності та наркоманії. Як твердять лікарі, хвороба головно передається від чоловіків до жінок і вже охопила близько одного відсотка населення, однак серед гомосексуальності і наркоманів число хворих досягає 50 відсотків. Деякі з них не є хворими, а лише носіями вірусу та хвороба все одно прокинеться протягом наступних восьми-десяти років. У Данії, Швеції й Великобританії носіїв вірусу нараховується до півмільйона. 90 відсотків з них становлять гомосексуальності, а в Італії та Іспанії — наркомани. Всього в Європі є до півмільйона носіїв вірусу.

До другої зони належить Африка та країни навколо Мексиканської затоки, де хвороба, набрала неймовірно широкого розповсюдження. Там хворіють люди з нормальними сексуальними стосунками і кількість хворих однакова серед чоловіків і жінок. Крім того, від хворих жінок народжуються хворі діти. У Центральної, Східної та Південної Африки, а також у Конго, Руанді, Танзанії, Уганді, Заїрі та Замбії на кінець 1988 року хвороба охопила від 5 до 25 відсотків сексуально активних людей, а загальна кількість носіїв вірусу в цих країнах наближається до трьох мільйонів.

До третьої зони зараховують країни Східної Європи, СРСР, Північну Африку, Середній Схід і країни на островах Тихого океану. Там хвороба з'явилася на десять років пізніше, тобто в 1980-их роках. В СРСР, якщо вірити офіційним джерелам, виявлено 383 носіїв вірусу хвороби АІДС. У Новій Зеландії — 77, в Австралії — 813. Не поширилась хвороба лише в Китаї та Японії.

Найбільше число носіїв вірусу виявлено в ЗСА і становить воно півтора мільйона. Померло в Америці від хвороби АІДС уже 37,000 людей. Серед носіїв вірусу є 63 відсотки гомосексуальності і 19 відсотків наркоманів. Вмирають в основному люди віком від 20 до 49 років, тобто найактивніші члени суспільства. Тому поширення хвороби може викликати політичну та економічну нестабільність в країнах, де АІДС набирає все ширшого розповсюдження.

Американський вчений Роберт Гелло, який вперше виявив вірус п'ять років тому, вважає, що через поширення хвороби АІДС деяким країнам загрожує справжній геноцид. Керівник американської системи охорони здоров'я лікар Куп також вважає, що АІДС може знищити людей більше, ніж колись винищувала чума.

Особливо важко припинити поширення вірусу в демократичних країнах, де не можна ізолювати хворих за допомогою адміністративних заходів. В даному випадку все виглядає набагато простішим в країнах з тоталітарним режимом.

Американці дослідили, що епідемію АІДС вперше заніс на територію ЗСА мильовидний білячий офіціант канадської летуської компанії — гомосексуаліст Гетан Дуга. Принаймні відомо, що він заразив 40 людей у різних країнах із перших 248 випадків. Він зовсім не знав про попередження лікарів, а в них не було законного права його ізолювати.

Цього року, Уряд ЗСА виділив 2 більйони доларів на боротьбу з хворобою АІДС. Створено Всесвітню програму, в якій беруть участь представники 150 країн. Однак ніщо не казує на те, щоб у найближчому часі можна було сподіватися надійних успіхів.

МІНУЛОГО ТИЖНЯ нафтоналивне судно Екзон Вальдес, збудувши з призначеної траси, натрапило на підводні скелі, які проделали дню та в результаті майже 250,000 бочок нафти розлилося в затоці Принс Вільям на південному березі Аляски. Помінаючи втрату нафтової ропи, відповідальні чинники бояться, в перших днях непомітної шкоди для рослинного й тваринного світу незваної затоки та її прибережних околиць. Виявляється, що в часі катастрофи судном провадив третій помічник капітана Грегори Коїне, а не сам капітан Джозеф Гейзельд. Президент торговельної флотії Екзон Френк Іаросі заявив, що Г. Коїне не мав дозволу на провадження судна через затоку, а точніше діяла фірма ще немає, однак фірма робить все можливе щоби в якнайкоротшому часі очистити затоку від розлятої оливи.

Після більшовицької Жовтневої революції 1917 року Союзний Союз став першою у світі лабораторією комуністичного експерименту — створення нової людини. Крім того партія виявила намір збудувати комунізм у цілому світі.

У „новому“ суспільстві не мало бути приватної власності, а людина мала бути позбавлена безсмертної душі і не признавати існування Бога. Будтя має тільки матеріальну основу, а суспільство до того безнаціональне. Влада належить тільки комуністам. Вища мета — користь окремої людини для суспільства, а саме суспільство має бути безконфліктним.

Для осягнення такої мети треба було зліквідувати мільйони людей, які не могли бути матеріалом для нової людини. Тому мільйони людей знищено — аристократію, шляхту (дворянство), буржуазію, „глітаїв“ — селян, заможнішу частину селянства, духовенство, вчених, письменників, акторів, мalarів-артистів, професорів вищих шкіл, царських чиновників, учителів, інженерів лікарів. Воєнано, або заслані в табори генетиків, лінгвістів, навіть філателістів. Були знищені всі члени нехомуністичних партій.

Ленін вчив, що головна справа — це влада. Всі види влади — законодавча, судова й виконавча — в руках комуністів. Але справа із суспільною власністю обернулася у катастрофу. Давненько Аристотель сказав — присмоць шось мати для себе. Партія сподівалась, що нова людина буде відноситися до суспільної власності, як до своєї. Але того не сталося і напевне не станеться. Советська людина вважає державне, загальне, громадське також

Третій розділ „Дві самотності: Воєнна спадщина“ обговорює питання української Дивізії „Галичина“ й намагання Жидівського конгресу не допустити її ветеранів до Канади. Із цього розділу виходить незгодом, що жиди вважають себе не тільки вибраним народом, але й непомилним. Обвинувачення полковника Андрія Мельника, як „безоглядного антисеміта“ газетою „Джудіст пост“ у 1957 році, як Дивізії „Галичина“, як військову одиницю, що нібито винищувала жидів у гетто, не вважаючи на брак якихнебудь доказів, жидів не переконує й вони далі вважають свої обвинувачення за правдиві. Тут жиди застосовують лєнінську дилетантку, „якщо пропаганда не відповідає фактам, то це гірше для фактів, а не для пропаганди“.

У четвертому розділі „Поле діяльності готує: пова питання воєнних злочинців“, автори обговорюють, як жиди й українці приготували перші до „нападу“, другі до „оборони“ перед Комісією Дешена. Тут вийшло зовсім на яву, що автори, не маючи належних даних про цілість справи, напоягали на інформації людей не зовсім компетентних у тих справах. Це ж не абиякий парадокс, бо власне, що Комі-

У той же сам час меморандум Братства кол. Вояків І-ї УД УНА висловлю-

Михайло Кучер

СІМДЕСЯТ РОКІВ ТВОРЕННЯ „НОВОЇ“ СОВЕТСЬКОЇ ЛЮДИНИ

„своїм“ і його розкладає. Намір виховати безрелігійну людину також не вдався. Люди без моральних законів і заборон крадуть так звану державну власність, але вираз „вкрав“ тоді не ажиться — просто „дістав“, або „зорганізував“, російське „собрал“, Подібне сталося з працею. Вигадано гасло — „на праці не працювати“, або „де б не працювати — аби не працювати“.

Нова советська людина не може вірити в Бога, мусить бути матеріалістична, віддана партійній ідеології вождем партії. Рештку старих релігійних почувань має вжити і в іншому напрямку.

Масовим вбивством духовенства, нищенням храмів — партія не могла захитати віру в Бога. Катастрофальні неспіхи перших місяців Другої світової війни заставили партію хоч на деякий час припинити отверту боротьбу з Церквою, знову відкрити храми, збільшити кількість священників, дозволити хрестити дітей, благословляти солдатів, які йшли на фронт. Тепер більшу частину немовлять у СРСР хрестять, буває, що хрестять і дорослих. Преса пише, що релігію не треба нищити, а треба її вжити в іншому напрямі — для побудови безрелігійного суспільства (!) Логіки в тому немає.

Советську людину примушено багато часу тратити на демонстрації, торжественні збори, мітинги, суєтні ботинки, недільники, на політичне навчання, працювати дружинниками, допома-

гати міліції, працювати на овочевих базах — вибирати гнилу картоплю чи капуста (до того примушували навіл викладач вищих шкіл) помагати на живих, копати картоплю. Усе це робилося і робиться за рахунок заробітної плати на своєму нормальному підприємстві.

Слово „безгосподарність“ тепер дуже часто зустрічається на сторінках советської преси. Для катастрофального стану економіки партія усе знаходить пояснення: імперіалістична війна, революція, громадянська війна, будівництво нового досі небувалою суспільства (за винятком може імперії інків), вороги внутрішні, зовнішні. Друга світова війна.

Безнаціональної людини виховати також не вдалося. Інтернаціональне братство признається, але під командою москаля. Советському народу покищо також немає.

Політика творення советської національності привела до ненависті „братніх“ підсоветських народів до росіян. Без огляду на внутрішню слабкість, советський комунізм агресивний назовні. Він постійно атакує, а вільний світ тільки захищається та й ті не завжди успішно. Навпаки Захід помагає СРСР у тяжкі часи. Після союзу з Гітлером і окупації частини Європи за Другої світової війни, СРСР понав у тяжке становище. Захід посилює допомогу. Все таки союзники у боротьбі з нацизмом. До того Західна заслона дещо слабше. Вільний світ

У той же сам час меморандум Братства кол. Вояків І-ї УД УНА висловлю-

Василь Верига

СТАРІ ЧИ НОВІ РАНИ?

І. Уряди Канади й Великої Британії виступили з пропозицією об'єднати в один фонд гроші, які були виділені на допомогу українцям, які втекли з України в 1941-42 роках. Ця пропозиція була прийнята. Уряди Канади й Великої Британії виступили з пропозицією об'єднати в один фонд гроші, які були виділені на допомогу українцям, які втекли з України в 1941-42 роках. Ця пропозиція була прийнята.

У той же сам час меморандум Братства кол. Вояків І-ї УД УНА висловлю-

нерационально радіє. Але прийшла кубинська криза, советські танки в Будапешті, погрози СРСР з трибуни ООН. Москва почала головувати про співіснування, за мир у цілому світі. Захід так розчужився, що віддав СРСР В'єтнам, Лаос, Камбоджу, дозволив знищити „Празьку весну“ — соціалізм з людським обличчям. У Камбоджі комунізм знищив половину населення.

Врешті світ трохи затримався. Тоді Москва виграла детант. Почалася допомога советській економіці, візити, обмін правниками, артистами, лікарями, школами, кінофільмами, спортсменами і партійними делегаціями.

Далі Афганістан. Афганський народ „попросив“ братню допомогу у Москві. Дістав. Але війна не вдалася. Тоді на сцену вийшов Горбачов і кинув Заході іншу приманку-перебудову, а з нею „нову“ добу. Стало просто несприятливо згадувати Афганістан. Чи вірити Горбачову у те, що проповідує — невідомо. Важливе інше. Захід вірить і тріумфує. Горбачов навіть не обманює Захід. Він хоче зміцнити соціалізм і хоче допомоги. Він дозволяє на гласність, але досі не можна критикувати Політбюро, самого Горбачова та ідеологію. Покищо Горбачов звільнює недолугих економістів і заміняє їх іншими, але цієї ж системи. Досі критиковано багато, але рецептів на покращання не так вже й багато. Сахаров бачить вихід у конвергенції соціалізму з комунізмом. Солженіцин пропонує перестати брехати. Тоді треба звільнити народи СРСР від катастрофального впливу ідеології. Тільки тоді можливі реальні зміни в СРСР.

І. Уряди Канади й Великої Британії виступили з пропозицією об'єднати в один фонд гроші, які були виділені на допомогу українцям, які втекли з України в 1941-42 роках. Ця пропозиція була прийнята.

У цьому розділі Звіт Комісії Дешена й описав „автори“ розглядають зовнішню ситуацію, включно з тим, що на судані за міністром справедливості Р. Наті, шимом подали не „кошерну“ їжу. Тут наведено цілий ряд голосів української преси, які ці справи реферували чи відчувалися на них, але „Нового шляху“, який найбільше про це писав і займав становище до різних виступів перед комісією Дешена, немає взагалі згадки. З цього видно, що розшуки авторів були тенденційні й тому вислід аналізу української спільноти в Канаді не зовсім правильний.

Якщо ж ідеться про „старі рани“, то автори могли собі зовсім добре подумати легендарного „Зельмана з ключами до церкви“, бо він у народі уже давно пішов у забуття і співають про нього тільки

ду. Їх завданням було передати там, де слід, прізвища всіх заплідзених, а уряд, не добровільні організації, має вишукати злочинців і ставити під суд“. В дійсності кажуть автори, жидівські чинники знали, що більшість тих обвинувачень не мали солідного обґрунтування і доказів“ (стор. 270). Про те, яку моральну й матеріальну кривду вони робили тим зовсім невинним людям, їх то не цікавило.

У цьому розділі Звіт Комісії Дешена й описав „автори“ розглядають зовнішню ситуацію, включно з тим, що на судані за міністром справедливості Р. Наті, шимом подали не „кошерну“ їжу. Тут наведено цілий ряд голосів української преси, які ці справи реферували чи відчувалися на них, але „Нового шляху“, який найбільше про це писав і займав становище до різних виступів перед комісією Дешена, немає взагалі згадки. З цього видно, що розшуки авторів були тенденційні й тому вислід аналізу української спільноти в Канаді не зовсім правильний.

Якщо ж ідеться про „старі рани“, то автори могли собі зовсім добре подумати легендарного „Зельмана з ключами до церкви“, бо він у народі уже давно пішов у забуття і співають про нього тільки

(Закінчення на стор. 3)

Василь Михайленко

175-ліття Шевченка в ЮНЕСКО

Світова культурна громадськість могла сподіватися величю відзначення дати найбільшого нашого поета і борця за відродження України з 175-річчям від дня його народження. Приглянутися до такого відзначення в одному з центрів Західної Європи через призму перебудови, яку доглянути у Києві з Парижу дуже важко — було немаловажною причиною.

Надіялись ми, що й наші земляки з офіційної делегації України в ЮНЕСКО матимуть такий лямтмотив на увазі. Адже вони ті, які живуть у гомінікомуністичному Парижі, знають його вибагливість, зацікавлення і... велику потребу України пробиватися при кожній нагоді на сцену культурного світу. І місце і нагода гармонійно поєдналися і давали нашим землякам рідку можливість проявити свої уміння виступу на зовнішньому культурному полі.

Уже під кінець лютого в ЮНЕСКО почали поширюватися шепоти, що „Ле Рюсс“ влаштовують виставку у павільйоні Бонвен на вулиці Міюліс. Дивно було слухати це, знаючи, що росіяни зовсім не прихетні до такої події. Адже, коли недавно подала думка поставити Поєтові пам'ятник у Ленінграді, то лєнінградці не полизи до своїх гаманців, щоб скоренько цей пам'ятник здвигнути, а звернулися у цій справі до української громадськості в Україні. Це ваша, мовляв, справа.

Здавалось нам, почувши про ці шепоти, що українська делегація їх спростує і забере належне слово на сторінках хоч одного паризького пресового періодика. Хотілося вірити, що в умовах гласності це слово стане звучним і проникне в кола французьких інтелектуалів, у телевізії і що на версажі виставки, яка була запроєтована на понеділок, 6-го березня учасери, будуть заступлені різні культурні середовища Парижу. І слова гарної київської пісні „Є в нас друзі в цілім світі“ знайдуть таким чином своє підтвердження з нагоди славного ювілею.

Усе це було ілюзією. Виставка була більше, як убога. Ні кількості експонатів, ні їхньої ідейної якості вона не була співзвучна з такою нагодою до неї. Не відповідала вона також країні, яка є другою республікою у Советському Союзі. Вірніше, вона віддзеркалювала покірну Україну, яка з жалобою, але неспівзвучно дивиться на всі живі проблеми перебудови.

На виставці було дещо більше, як 30 блаженських експонатів. У невеликій залі розміщено таблиці і на них розвішено деякі копії малюнків Шевченка, декілька фотографій повноцінного Поєта з доволеними пертербурами, парку краєвидів України, одну найбільшешу фотокопію автографа А. Малишка французькою мовою, видала в Києві в 1987 році, книжечка про Шевченка пера Л. Новичен-

ко. Усе це було ілюзією. Виставка була більше, як убога. Ні кількості експонатів, ні їхньої ідейної якості вона не була співзвучна з такою нагодою до неї. Не відповідала вона також країні, яка є другою республікою у Советському Союзі. Вірніше, вона віддзеркалювала покірну Україну, яка з жалобою, але неспівзвучно дивиться на всі живі проблеми перебудови.

На виставці було дещо більше, як 30 блаженських експонатів. У невеликій залі розміщено таблиці і на них розвішено деякі копії малюнків Шевченка, декілька фотографій повноцінного Поєта з доволеними пертербурами, парку краєвидів України, одну найбільшешу фотокопію автографа А. Малишка французькою мовою, видала в Києві в 1987 році, книжечка про Шевченка пера Л. Новичен-

(Закінчення на стор. 3)

Учениця

СПОМИН ПРО ДОМЕТИЯ ЙОХУ — БЕРЕЗИНЦЯ

II.

Найприсмніше згадує вечірки у мешканні Йохів, на які сходилися його вибрані учні: Рудавський, Балько, Одарка Ключа, Марія, Люба, Раун — (німецький вермахт), Степан, Надя Глинська та визначні мистці як Грудін композитор, Василь Чайковський співак-баритон, Бандерський-драматург, Валеріян Ревуцький, Вадим і Валентина Добролізи (це ж Олени Лоцицької дочка пінястка) й інші. Вечори були насичені співами, кожний соліст пописувався своїми найкращими виконаннями (ми, учні, не співали, лиш слухали, професійних), а тоді мистецькі читання, гра на фортепіані, а далі критичні заваги, розповіді, новинки з мистецтва і т.п. Справді нам, учням, у цього великого, культурного вчителя було чому зачитатися. А які влучні були його афоризми, котрі залюбки живав при кожній нагоді. От як наприклад „Вспіємо з козами на торг“, „Голос летить як мед з ложки“, „Заміж вийти-не доведеться довести перестояти“, і т.п. Отже, як я вже сказала, у нього молодим було чого навчитися і взяти зі собою у дальше життя. А тим більше мені, дурній „гусі“.

Згадаю ще один епізод з березня 1943 року. Я тоді ходила до Торговельної Академії на Курковій. Тоді наша школа приготувала концерт відановуючи Тараса Шевченка. Попросила я тоді проф. Йоху й його дружину, щоб прийшли послухати мого солю і дуєту, (співала разом з В. Мотою тепершнім бандуристом з Монреалю) на тлі шкільного хору, та „Плавай лебедоньку“ в інсценізації „Тополі“. Ой і дісталося мені тоді від мого професора! Роль ділячки в „Тополі“ грала Орися, дочка директора школи, а я своє солю співала за кулісами сцени, (бо вона була не співачка). Професор Йоху довго не мій мені цього простити, мовляв, „Як ти собі змогла на таке пониження

позволити, ти ж співачка“. А мені тоді й не думалося, що я щось злого робила, бо ж була щаслива, що співала, хоч ніхто з глядачів не знав, що це була я... Але довго були тоді браво.

Наближався грудень 1943 року. Хоч війна була жахлива, фронт, а чим раз ближче до Галичини, та й настали арешти, розстріли у Львові і час був непевний як ніколи, але для Музики війни не було. Оперний театр працював на повну пару, посилені великими артистами з Києва, Харкова та інших міст Східної України, Музичне життя розвивалося і ми приготувалися до нашого першого попсу вокального відділу. Вивчали ми дуже інтенсивно свій репертуар. Наш учитель — Дометій Йоху помітно, дуже хвилювався успіхом кожного з нас. Як я згадувала, він був великий педант і все мусіло бути виконане з особливою прецизією. Настав нашій довгожданний день. Це останні інструкції... як себе поводити на сцені, як виходити, як стояти, кожний рух руки мусіти бути акуратний. От, як на зло трапилася мені трагедія, я дістала лярингіт! Обое професор з дружиною взялися мене рятувати інгаляціями та зрештою, він мене підбадьорював, мовляв:

„Пам'ятай, що добрий співак мусить навчитися і з лярингітом співати, бо не все можна зірвати виступ“.

Мала зала „Одеону“, в Музичному Інституті ім. Лисенка наповнилася по береги. Студенти, знайомі, родина виконавця, а на самому переді, на головних місцях, директор Консерваторії Василь Барвінський, та інші професори, а поміж ними Софія Крушельницька, Маріяна Лисенко, (дочка Миколи) зі сином, Сасю Людкевич, Борис Кудрик, Бандерівська, Любінський і інші.

А ми, що в другій кімнаті з „тремою“ чекали на виступ, перед виходом діставали від нашого любого учителя підбадьорюючу підтримку. Прийшла й моя черга „А ти Оль-Оль, (так він мене називав) не дивись на публіку лиш понад їхні голови в кінець залу, пока не привикнеш на сцені“. Ну і я, дивлячись майже на стелю, проспівала свої улюблені „Айстри“, тоді арію Парасі зі „Сорочинського Ярмарку“ а кінці „Плавай лебедоньку“. Забула за мій

лярингіт і за публіку та критиків. При кінці програми ми, з Марією проспівали дуєт з „Пікової дами“. Іван Рудавський співав пролог з „Паяців“ та арію Гармона з „Травіати“, а на кінець циганський романс. От через цей романс знав критиків нашого професора, казали, що це не академічний репертуар, дарма, що Іван так гарно, чутво його проспівав, зрештою ми вдвох з Іваном Рудавським дістали признание та захохоту від будь-кого, а від самої примадонни Софії Крушельницької, а це нам було важливіше за всі критики, вона ж для нас була богинею.

Та сталося щось несподіване. Правда, у ті воєнні часи ми вже привикли, бо арешти й половавання на людей на вивіз до Німеччини був на денному порядку хоч воно не раз траплялося аж близько до нас, та все ж таки ми цього не могли предвидіти. У січні, 1944 року, Олена Лоцицька з розпущеною вбівла до нашої хати, рано, ранесенько. Заплана ціла дрижала й ледве змогла вимовити, „Оль-Оль, нашого Дометія забрали в Гестапо“ — і безладно зіснулася на крило. „Що ж нам тепер робити, Його там замучать. Він такий кволий“, — я сказала батькові. Пішли ми обі під торк, вона хотіла передати теплі речі, на випадок, коли б вивозили до концентраційного табору. Все прийняли, але Його вона не бачила. Та завдяки широму приятелю нашої родини, адвокату Володимирови Бемкові, вдалося, що-здоров'ям тенденції, шляхетну, невинну людину, виврати з тенетів неминучої страти в нацистичній тормі.

Через тижнів — два радісна вістка блискавкою перейшла поміж нами, учнями: „Наш дорогий, любий учитель повернувся додів“. Багато пізніше в листі до мене він писав: „Вирвався щасливо від большевиків, та до других чортів попав в Гестапо. Спасибі добрим людям, що вирвали мене з лабет смерті“ — твій татусь разом з адвокатом Бемком; молись за них кожного дня“. (19-го квітня 61 р.). Розуміється всі прийшли Його вітати на волі та рішили зробити спільну знімку, бо фронт зі сходу чимраз ближче підсувався до Збруча і ніхто не міг передбачити, що з нами станеться.

(Закінчення буде)

ЩОТИЖНЕВА...

(Закінчення зі стор. 1)

лі Мінки, Карпівська та ін. Виселення заплановано на першу половину березня ц.р. Отже, виходить, що протягом трьох років влада приховувала від людей правду про небезпеку для їхнього здоров'я. Крім Народницького району, високій радіаційний рівень спостерігають і в інших північно-східних районах Житомирської області — Коростенському, Овручському, Малинському — проте партійні чиновники ніяк не хочуть цього визнавати. Тимчасом у цих районах дедалі більше людей слабне і хворіє.

8-го березня в Москві відбулася зустріч у'язненого до психікарні за правозахисну діяльність члена УГС Анастасія Ільченка з комісією американських психіатрів. На зустріч був присутній редактор "Експрес-хроніки" О. Подрабінєк. Комісія визнала А. Ільченка психічно здоровим.

8-го березня у Києві о. год. 4-й функціонери репресивних органів силоміць посадили в літак члена комітету за відновлення Української Автокефальної Православної Церкви священика Богдана Михайличенка і відправили до Латвії, де він мешкає. Це беззаконня влади вчинили для того, щоб не допустити до відправлення у Київ 10-го березня Панахиди в пам'ять Шевченка, яку мав відслужити о. Михайличенко.

9-го березня в Києві біля пам'ятника Шевченкові відбувся вечір пам'яті великого Кобзаря. Члени УГС Тарас Компаніченко і Ярослав Данилюк поклали кошків квітів з блакитно-жовтими літерами на ній жовтими літерами гаслом від Української Гельсінкської Спілки. Потім біля пам'ятника виступили члени Всеукраїнської Координаційної Ради УГС Микола Горбаль, Олександр Шевченко та інші.

У Мінську утворилося Товариство "Полісся", лідерами якого є Шияловіч Паниковець. Члени цього товариства вважають жителів Полісся — поліщуків — окремим слов'янським народом, відмінним як від білорусів, так і від українців. Білорусська преса критикує і осуджує діяльність Товариства "Полісся".

9-го березня у Львові

недавнього брешівського політ'язня Григорія Приходька викликали до Ленінського РВВС, де старший інспектор відділу повідомов, що пропонує йому відмовитися. Це ще раз свідчить, що на Україні ще й досі править запеклий брешівський Шербицький і перебуває — це порожній звук.

10-го березня у Львові в львівському депі Лівів-Захід секретар парторганізації Киселиця на щотижневих зборах машиністів зробив спробу організувати колективний осуд працівника депі, члена УГС Володимира Яворського, за те, що той подав нібито неправдиву інформацію до пресової служби УГС про конфлікт адміністрації депі з машиністами-експлуатувальниками. Але з того нічого не вийшло, бо Яворський прийшов з магнітофоном, маючи намір усе записувати. Злякавшись, що безчесність цієї затії буде зафіксовано на магнітній стрічці, а також, що Яворський на зборах перед простими машиністами простує всі звинувачення проти нього, заступник начальника депі Ручка і парторганізатор Киселиця разом зі своїми прибічниками-інструкторами Драньовським, Болышом, машиністами Ільницьким, Жуком, Федьківим та Бойком, відомими в депі як прислужники адміністрації, заявили, що не бажать розмовляти з Яворським при ввічливому магнітофоні. Побачивши, що рядові машиністи злякані і не зважаючи виступити проти адміністрації, Яворський відмовився говорити без магнітофону і вийшов із залу.

11-го березня у Чернівцях відбулися установчі збори Чернівецької філії УГС. Головою філії обрано Валерія Кузьміна. Від Всеукраїнської Координаційної Ради УГС на зборах був присутній Степан Хмара. В год. 5-й в приміщенні, де працює Валерій Кузьмін, і в якому, крім Кузьміна, перебували члени Виконавчого Комітету Степан Хмара, члени Чернівецької філії УГС Олег Вдовин, Емануїл Ганкевич, Ігорі Оля Варнін, уявлялася група міліціонерів і всіх без жадних пояснень було відведено у міліційне відділення. Розмовляючи в одному з кабінетів із С. Хмарою, старший інспектор карного розшуку капітан Глевський пояснив, що ця міліційна акція спрямована на виявлення наркофілів. Такі лицемірні пояснення для прикриття свавілля влади в Україні вже стали звичними. Через деякий час С. Хмару посадили в "Жигулі" і в супроводі капітана міліції та особи в цивільному, які відмовилися себе називати, відправили до Тернополя, а там о. год. 11-й відпустили. На прощання йому було сказано, щоб він не задумав знову вертатися до Чернівців, бо все повториться.

Старі...

Закінчення зі стор. 2

раз у рік молоді дівчата у гагалах. Українці не стануть пригадувати жиди, те що вони робили 300-400 років тому, бо вони з природи свої не є зломом'ятні, або прямо не мають такої доброї пам'яті, як жиди. Краще було б, якщо б автори були проаналізували „но ві рани“, завдані такі цього століття, тобто діяльність Лейби Троцького, Лазаря Кагановича, Герша Ягоди, Лаврентія Бері, Хатасевича та інших ім подібних. Рани заподіяні цими людьми відчувалися, мабуть, ще й сьогодні кожна українська родина в Україні і поза нею. Це власне, вони довели до того, що з приходом німців у 1941 році в Україні створили різні військові частини, включно до Дивізії „Галичина“ для боротьби з більшовизмом. Краще було б, якщо б Тролер і Вайфельд написали вступну статтю про „нові рани“, про те хто руйнував Українську Народну Республіку і творив совєтську владу в Україні і як та совєтська влада трактувала український народ. Його культуру й цивілізацію. Навіщо нам повертатися сотні років узад, говорім про недавню минуле, трагічне минуле, та як тому запобігти на майбут-

не.

Дуже характерним для українсько-жидівських стосунків є приклад, який автори наводять в „Епілогу“, що стосується Дивізії „Галичина“. У Львові один українець остерігав свого колегу з Інституту жиди Йосифа про те, що в річницю вбивства Петлюри планується протижидівська акція. Щоб рятувати Йосифа, він дав сховак йому і його дружині, чим наражав себе на певну смерть, якщо б німці то викрили. На щастя, так не сталося і так українське урядування життя двом людям. Йосиф з дружиною скоро виїхав зі Львова і зв'язок із його колегою українцем зрівнявся. Однак у міжчасі Йосиф якось довідався, що той українець пізніше пішов до Дивізії „Галичина“. Вкінці Йосиф опинився в Торонто і одного разу, йдучи вулицею Коледж хтось висловив з гурта прохочих людей і обняв Йосифа. Йосиф глянув на нього і пізнав свого добродія, який рятував йому життя, але скоро вирвався з його обіймів,

кажучи: „Вибач, але я не можу прийняти тебе як колишнього члена Дивізії „Галичина“. Наша приязнь закінчена і Йосиф відійшов, не привітавшись з колегою, який йому і його дружині врятував життя за німецької окупації“ (стор. 339-340). Так виглядає на ділі жидівська вдячність. Як Йосиф мав жалі чи претенсії до Дивізії „Галичина“ не сказано, бо обвинувачення Дивізії Жидівським Конгресом в 1950 році, як і останньою перед Комісією Дешена, ніколи не були, бо й не могли бути доказані. Оба автори також нічого конкретного не закинули Дивізії „Галичина“, однак не спромоглися погодитися з твердженням Комісії Дешена, що Дивізія, як військова одиниця, не має за собою ніяких злочинів і тому сама належить до Дивізії також не можна трактувати, як злочин. Видно, що жидівський стереотип взяв верх над науковим об'єктивізмом обидвох авторів. Так само незрозуміло тут згадки про річницю вбивства Петлюри, що підказує, що протижидівську акцію підготували такі самі українці, а німці, мабуть, готувалися боронити жидів.

Отже, як бачимо з того, до повної об'єктивності авторам ще так далеко, але, не зважаючи на те, це ще, мабуть, одна із крашків книг на тему українсько-жидівських взаємовідносин. Усім зацікавленим українським радимо познайомитися з змістом цієї праці вже хоч, би тому, щоб переконатися, як глибоко засвоєний навіть у молодих жидів-науковців стереотипне поняття, що українці це несправданні антисеміти. Крім того варто також познайомитися з їхньою аналізою української і жидівської груп у Канаді. Вкінці слід згадати також ще й те, що книжка має також й одну карту України, на якій є зазначені кордони української совєтської республіки з-перед 1939 року, а також і з етнографічними кордонами.

Український Інститут Америки та Нью Йоркська Група

запрошують на

ЧИТАННЯ ПОЕЗІЙ

у неділю, 2-го квітня 1989 р. о. год. 3-й по пол. у приміщеннях Інституту в Нью Йорку 21st 69-та вул.

Читатимуть: Люба Гавур, Марія Ревакович, Богдан Бойчук і Юрій Тарнавський

Вступ: \$10.00, \$4.00 для пенсіонерів і студентів

Після читання прийняття та розмови з поетами.

ОМУА

Об'єднання Мистців Українців в Америці запрошує на

ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ КАРТИН ЯРОСЛАВА ВИЖНИЦЬКОГО

у неділю, 2-го квітня 1989 р., о. год. 1-й дня в Галерії ОМУА, 136 Друга Авеню в Нью Йорку, Н. Й. Виставка відкрита в будні — 6-8 веч., в суботі і неділі — 1-8 веч. і триватиме до 9-го квітня 1989 року.

Дирекція Української Федеральної Кредитової Кооперативи

„САМОПОМІЧ“ у Філадельфії, Па.

повідомляє, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЧЛЕНІВ

— відбудуться —

у неділю, дня 2-го квітня 1989 року в залі Українського Культурного Центру 700 Сідер Роуд у Філадельфії, Па.

Початок Зборів о. год. 2-й по пол.

- Реєстрація — год. 1-ша по пол.
- По Зборах перекуска для членів.
- До реєстрації проситися принести членські книжечки.

ПРЕЗІДІЯ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО“

має велику честь привітати тих членів нашого Об'єднання, які в цьому році відзначають круглі ювілейні дати від свого народження, а саме:

Олександра Петровича Оглоблина та Валентина Івановича Сім'янцева з їхнім славним дев'ятдесятиріччям,

Докію Кузьмівну Гуменну, Юрія Андрійовича Крохмалюка-Тиса та Ростислава Кедрі з їхнім вісімдесять-п'ятиріччям,

Юрія Гавриловича Бойка-Блохіна з його вісімдесятиріччям,

Василя Івановича Гришка та Івана Дмитровича Боднарука з їхнім сімдесять-п'ятиріччям

Олексю Григоровича Мальченка-Ізарського,

Оксану Дмитрівну Соловей, Володимира Івановича Жигу та Юрія Остаповича Луцького з їхнім семидесятиріччям

і бажає всім Ювілярам довгих років життя у повному здоров'ї та гарних сприятливих обставин для продовження їхньої відданої праці для добра української культури.

ПРЕЗІДІЯ О.У.П. „СЛОВО“

Наукове Товариство ім. Шевченка в Нью Йорку

запрошує Членів й Українське Громадянство

на ДОПОВІДЬ на тему:

ВОЛОДИМИР АНТОНОВИЧ І ДМИТРО БАГАЛІЙ — СВІТОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 19-го СТОЛІТТЯ

яку виголосить

д-р Анна Процик

що відбудеться

в суботу, 8-го квітня 1989 р. о. год. 5-й по пол. у домі НТШ в Нью Йорку при 63 Четверта Авеню, між 9 і 10 вулицями

ПОДЯКА

РЕКТОРАТ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ у МЮНХЕНІ

висловлює щирі подяки усім Велимишановим Жертводавцям за грошові пожертви на потреби й діяльність УВУ

У 1987 р. склали:

Америка
45,600 д. Фондация УВУ, Нью Йорк; 4,000 д. М. Пирський, Нью Йорк; 1,000 д. Український Народний Союз, Нью Джерзі; 800 д. В. О. Скоцень, Стетен Анканд; по 500 д. о. П. Малаго, Йорктон; „Самопоміч“ — Федеральна Кредитова Кооператива, Нью Йорк; 300 д. Й. М. Сохор, Мамі Бич, Фл. 250 д. Відділ ОУА „Самопоміч“, Ньюарк; по 100 д. С. Мартинюк, Феніксвілл, Відділ ОЖ ОНСУ, Голлівуд

Канада
По 10,000 к. дол. Т. І. А. Паничич, Ніагара (стипендіяний фонд), Т-во алумнів і Прихильників УВУ, Торонто; 4,029.70 к. дол. Чернецький, Саскатун (зі заважання В. Глуцанка); 2,000 к. дол. Канадська Фондация УВУ, Вінпег; 1,025 к. дол. Називальський, Вердун, Квебек (зі спадку В. Грицини); 1,000 к. дол. Український Клуб Сенейорів, Міссісауга, Онт.; 500 к. дол. Е. Пастернак, Міссісауга; 150 к. дол. о. д-р Л. Чайка, Вал д'Ор; 100 к. дол. Р. Негребецький, Галіфакс; 90 к. дол. проф. Б. Т. Цюцора, Мюнхен

Австралія
500 австр. дол. КоДУС — Представництво на Австралію, 200 австр. дол. „Карпати“ — Укр. Кред. Спільн. Лідомбе.

Франція
10,000 фр. фр. Л. Кульчицька Сарсель

Німеччина
3,000 к. дол. д-р Е. Дерінг, Берн; 2,500 к. дол. проф. П. Гой, Нью Йорк; 1,424 к. дол. д-р А. Животенко-Панкофф; 1,035 к. дол. проф. В. Жидла, по 1,000 к. дол. О. Й. Трост, Білефельд; д-р В. Нойдекер, Мюнхен; д-р В. Шель, Мюнхен; сенатор Г. Білліроггер, Геттінген; сенатор В. Шеттлер, Реклінггаузен; 848 к. дол. д-р О. Черненко-Рудницька, 644 к. дол. проф. П. Цимбаліст, Лондон; по 500 к. дол. д-р Ю. Денський, д-р Б. Кузь, Мюнхен; 448 к. дол. проф. К. Митрович, Париж; 420 к. дол. д-р І. Жегуц, Мюнхен; 364 к. дол. д-р Б. Вітошинський, Париж; 308 к. дол. проф. О. Горбач, Франкфурт; по 300 к. дол. П. О. Саварини, Канада; І. Хольяка, Мюнхен; 280 к. дол. проф. А. Жуковський, Париж; по 200 к. дол. В. Лев, Нью Йорк; інж. І. Саук, Обер-нояйн; 190 к. дол. д-р О. Вітошинська, Париж; 165 к. дол. проф. В. Янів, Мюнхен; 160 к. дол. д-р В. Гордінський, Нью Йорк.

UKRAINISCHE FREIE UNIVERSITÄT
Plenzenerstr. 15, 8000 Muenchen 80, West Germany

175-ЛІТТЯ...

Закінчення зі стор. 2

Не вистачить учителів, бо загинули в армії, не вистачить техніків, трактористів, інженерів, агрономів. Вони теж поляжуть у війні, а прокурорів і слідчих вистачить. Всі цілі і здорові, як ведмеді, і довіднені у своєму фахові. Це вони, оці прокурори, завели у безвість українську мову, вигнали її з навчальних заведень, з урядових контор і з редакційних залів. Вони і виставку організували у ЮНЕСКО, нестямлячи нічого в культурних справах і нею це більше ізолюючи Україну від світового культурного розвитку.

ДРУКАРСЬКА ПОМИЛКА

У статті „Економічні передбачення на 1989 рік“, „Свобода“ ч. 50 з 17-го березня ц.р., третя колонка, 13-й рядок з долу замість слова „експорт“ має бути „імпорт“ — Ред.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього дня 9-го листопада 1988 року відійшов від нас у Вічність

наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, БРАТ І ДІДУСЬ

бл. п.

ЮРІЙ ЦЬОЛКО

Цією дорогою складаємо нашу подяку Родині. Пристаєм, Знайомим та членам Організації ополіць Когоас. Трой та Ватерліт за особисті, телефонічні та листові вислови співчуття, за квіти та вітні на свіжому могилі покійного Юрія.

Наша спеціальна подяка о. Теодорові Гуманицькому, парохіві УКЦеркви св. Миколая у Ватерліт, Н. Й., за відслуження похоронних відправ, св. Літургії та відправлення Тілінних Останків Покійного на місце Вічного Спокою.

Щиро-сердечне спасибі панству Дозі та Славкові Кушнір за їхню всесторонню поміч перед та після похоронних відправ та паням, членами 99-го Відділу СУА за приготування трини.

Ми вдячні редакторам Дурбаків за його слово-процання над могилу Покійного й інж. Романові Рачомку за його щирі та теплі спомини про Юрка висловлені під час трини.

Ветеранам американських військ. Укр. Дивізії та УПА округи Облані складаємо подяку за участь у Панахиді та несення домовини на цвинтарі.

За спокій душі Покійного св. Літургії жертвували: Оксана Бережницька, Ліда і Марко Цюлко, Гренда Етто, Люба Цюлко, 83-й Відділ СУА в Нью Йорку.

На добродійні цілі датки зложили:

350 дол. — Надія і Марія Цюлко, 154 дол. — Працівники Головної Канцелярії УНС та Свободи в Джерзі Сіті, 100 дол. — Стефанія та Іван Цюлко.

По 50 дол. — Іванна Цюлко, Люба Цюлко, Люба Ярмач, Наталка і Маркіян Титла, Христина і Богдан Певний, Софія і Тит Геврик, Богдана і Євген Титла, Варка і Ярема Бачинський, Наталка й Анастасія Пятляр, Христина та Адріан Цюлко, Павла і Орест Цюлко, Катруся і Ярема Цюлко.

По 40 дол. — Дарія і Володимир Семенен, Ірена й Андрія Лашч.

По 30 дол. — Т. І. П. Ярмач, Тана і Л. Лисик, Ліда і Марко Певний, Стефанія і Лонгін Світено.

По 25 дол. — д-р І. Гребеняк, Дарія і Едвард Камінський, Люба і Богдан Кутний, Оксана і Михайло Тарпацький, Галина і Богдан Титла, Юрій Шторгін.

По 20 дол. — Д. І. С. Гамас, Анна й Ігор Цюлко, Марта і Роберт Вілліамс.

По 10 дол. — Ш. І. Раджерс, Маркіян Стасюк.

Датки розіслали:

На будову нового Українського Музею в Нью Йорку \$550.00

Земельний Фонд Бразилії через ЗУАДК \$335.00

Відбудову Українських Церков на Пемківщині \$445.00

Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи \$100.00

Товариство св. Софія \$10.00

Разом \$1 640.00

Ще раз наша глибока подяка всім за участь у відправках, молитвах, квітах, св. Літургії та датки на добродійні цілі зложені в пам'ять нашого Найдорожчого Покійного Юрія.

Дружина — ІВАННА

Дочки: ОКСАНА, РОМА, ЗІРКА та

ОЛЕНКА

Сестра — ВАРКА

Брати: ІВАН і МАРІАН

Ділюся з Рідними і Приятелями жалібною вісткою, що в суботу, 11-го березня 1989 року, прийнявши Святе Єлеопомазання за нашим православним обрядом, упокоїлась у Всевишньому в місті Глиняни коло Львова моя Дорога МАТИ

бл. п.

МАРІЯ ФЕРОРІВНА ЯСЕНИЦЬКА з дому ПИЦАНЬ

Покійна народилась в селі Шибалин коло Бережан 7-го грудня 1893 року, де провела дитячі роки.

ПОХОРОНЕНА на цвинтарі в Глинянах коло свого покійного Мужа.

Нехай наша рідна земля буде їй легкою!

ВІЧНА ЇЇ ПАМ'ЯТЬ!

Син МИКОЛА ВОЛОДИМИР

Ділюся сумною вісткою, що по довгій і тяжкій недугі дня 21-го лютого 1989 р. відійшла у Вічність на 66-му році життя, вдова по бл. п. Іванові Демчині

бл. п.

МАРІЯ (ІРОД) ДЕМЧИНА

народжена 16-го лютого 1922 р. в селі Висоцько Нижнє, повіт Турка над Стриєм, Західна Україна.

ПОХОРОНІВ відбудеться 20-го лютого 1989 р. з похоронного заведення Градівського до української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Дітроїті, а відтак на цвинтар св. Ядвіги в Дірборн Гайтс, Мич.

Покійна була членкою Осередку СУМА „Київ“, належала до драматичного гуртка при Осередку, була членкою оселі СУМА „Київ“ та Визвольного Фронту, належала до 292-го ВДМ УНС.

На похоронах присутні зложили 280 дол., з яких призначено 170 дол. на Служби Божі, а 110 дол. на ярдні цілі.

Жертводавцям щиро подяка.

Горем прибиті:

дальша Родина в краю і Канаді, односельчани, близькі друзі і приятелі в Америці

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ нашого Дорогого ТАТА, ДІДА І МУЖА

бл. п.

Григорія Главацького

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. Йосафата в Пармі, Огайо

14-го квітня 1989 р. о. год. 9-й ранку

Просимо згадати Покійного у своїх молитвах.

В смутку: ЖІНКА, ДІТИ І ВНУКИ

У 5-ТИ РІЧЧЯ З ДНЯ СМЕРТІ Диригента, Композитора, Учителя та Кобзарського Батька

Григорія Китастого

відправиться

ПАНАХИДА

в українському православному соборі св. Володимира (Парма, Огайо)

в неділю, 9-го квітня 1989 р. о. 10-й год. ранком після Служби Божої

Закликає до участі ШКОЛА БАНДУРИ ім. Г. КИТАСТОГО при соборі св. Володимира.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагус Омелян Твардовський

УСК Нью Йорк — Гадсон
Велл СК — 4:1

В. Іванчук — переможець
Міжнародного
шахового турніру

Цими футбольними змаганнями, що відбулися в неділю, 19-го березня, перша дружина УСК-у розпочала весняну rundу ігор за чемпіонат III-ої дивізії Космополітальної Ліги Нью Йорку. Вже на початку змагань суперники захопили ініціативу і провели ряд швидких рейдів під ворота УСК-у, в одному з яких і здобули ведення 1:0.

Однак наша дружина, що цим разом виступила у своєму кращому складі, поволі вирівняла гру і вже в останніх 15-ти хвилинах першої половини перейняла ініціативу, завдяки чому Асла на початку вирівняв вислід 1:1 та кілька хвилин перед перервою здобув ведення 2:1. Після перерви наші футболісти знову панували на гриші, створюючи ряд добрих нагод до піднесення рахунку голів. У 65-й хвилині Коваленко з гвардійської лінії підніс вислід до 3:1. В кінцевій фазі тієї зустрічі Машадо з карного стрілу встановив кінцевий вислід 4:1. Після цієї перемоги наша дружина займала в показнику таблиці ігор третє місце. Склад дружини в цих змаганнях: Сізар, Сільва, Монофф, Марсело, Матеуш, Павліно, Коваленко, Гунало, Машадо, Сантос, Шонд, Ноел, Ізі. Провідник і тренер Степан Коваленко.

С.К.

УСВТ „Ч. Січ“ —
„Бенфіка“ — 1:2

Ньюарк, 19 березня. — Були це чвертьфінальні змагання в стейті за аматорську чашу ЗСА, в яких „Ч. Січ“ зазнала поразки в догрові 1:2 і цим самим віддала від дальшої участі ігор в цій серії. До перерви „Січовики“ вели 1:0, що його з подачі Торія ефективно здобув Андрій Бакум. Протягом другої половини наші футболісти створили кілька чергових, добрих можливостей до здобуття голів, однак чолові стрільні напади не змінили користисті цих позицій, м'яч пролітав понад або поруч воріт португальців.

В 85-й хвилині господарі провели свою чергову контратаку, з якої виривалися вислід — 1:1. Згідно з правилами розгрову за що чашу, суддя зарядив догровку 2х15 хвилин. В першій половині цієї догровки, не зважаючи на створені можливості, жодний, із дружини не пошастило здобути голя. В другій половині кілька хвилин перед закінченням португальці створили критичну ситуацію в підвороті гостей, з якої і здобули перемогою голя зустрічі — 2:1. Тепер „Ч. Січ“ продовжує змагання весняної рунди за чемпіонат I-ої дивізії Гарден Стейт Ліги. Календар виступів „Ч. Січ“ у себе вдома на площі Фарчере Гров в Юніон (усі змагання відбуватимуться в год. 5-й вечором). 9-го квітня, 23-го квітня, 7-го, 14-го і 21-го травня ц.р.

Тепер у складі „Ч. Січ“ виступають: Хамуляк, Т. Науменко, Роміой, В. Науменко, Павлюк, Дворський, Брієнза, Армут, Мелет, Мірфі, Бакум, Мостровський, Твардовський, Куїна, Торій. Провідник і тренер Чижович.

Тисячоліття Хрищення Руси-України у Фініксі

Місцевий комітет Тисячоліття Хрищення Руси-України у Фініксі, Арізона, почав свою працю ще в червні 1987 року під проводом його голови інж. Володимира Чопівського. Комітет запросив Архiepіскопа УАПЦеркви Владика Константина і представника УАПЦеркви Владика Лотоцького, о. митрата Маріяна Бутринського.

Рано 25-го вересня парафіяні церкви Св. Покрови зустрічали Архiepіскопа Константина. Голова парафії о. митрат Петро Бойко привітав достойного гостя хлібом і сіллю і Владика вручили букет рож. Владика поблагодисловив вірних, подякував за вітання і увійшов до церкви, де чекав його з хрестом на таї о. протопр. Іван Крестюк, настоятель парафії Св. Покрови. Владика взяв хрест і благословив отця і вірних, о. І. Христюк привітав Владика. Після цього Владика вийшов у алтар і перед Службою Божою посвятив головний престол і два аналойчики, при освятченні співав хор з церкви св. Андрія з Лос Анджелесу з Каліфорнії. Опісля почалася Архiepірейська Служба Божя. З Владиком Константином стали до Богослуження отці: митрат і декан Галик-Голутяк, митрат Іван Крестюк і Степан Гагіч — сербський православний священик. Хор з Лос Анджелесу під диригентурою Григорія Галика-Голутяка, 3-й час відчитав Микола Теслевич, а Апостола читав Юрій Лінський. Владика Константин вголос промовив проповідь з нагоди Тисячоліття Хрищення Руси-України, побудовану на історичних фактах життя і розвитку Христової Православної Церкви в Україні. Настоятель парафії Св. Покрови о. митрат Іван

Крестюк подякував за величаве служіння Св. Літургії і за проповідь слова Божого: ми молилися одним серцем і одними устами разом з вами, наш Владико!

При кінці о. Іван запросив присутніх на обід, який приготувало Сестрицтво. Після обіду Архiepіскоп Константин і всі, що були на обіді, поїхали до Сирійської східно-православної церкви, де відбувся спільний Молебень разом з представниками УАПЦеркви, яких очолював о. митрат Григорій Маріан Бутринський, який заступав Владика Іннокентія Лотоцького з Чикаго. Молебень відправив Архiepіскоп Константин в асисті: о. митрат М. Бутринський, о. Степан митрата Галик-Голутяка з Лос Анджелесу, о. митрата Івана Крестюка, о. Григорія Волковського, настоятеля УПЦеркви в Сан Дієго, Каліфорнія, і о. Степана Гагіча з сербської церкви. Біля вівтаря стояв римо-католицький список Бранімолився разом з нами. О. митрат М. Бутринський вголос промовив українською мовою, Архiepіскоп Константин вголос промовив англійською мовою. Хор під проводом С. Галик-Голутяка проспівав „Боже Великий, єдиний“. О. митрат М. Бутринський зачитував „Гімн Тисячоліття“ на слова поета о. Зореслава Соболя, який відспівали всі присутні. Після Молебня всі поїхали на бенкет до модерного нового готелю в Скотсдейл біля міста Фініксу. 300 осіб взяли участь у бенкеті, між ними 50 осіб гостей американців і 29 хористів з УАПЦеркви св. Андрія в Лос Анджелесі. Зала була гарно декорована, на стіні напало на сльозу полотно золотими буква-

ми: „Тисячоліття Хрищення України“, який виконав заступник голови комітету Ярослав Росола. Всі столи були прикрашені квітами. За головний стіл засіли: В. Чопівський з дружиною — голова, Архiepіскоп Константин, представник епископа Іннокентія Лотоцького митрат М. Бутринський, Ольга Сливка, Я. Росола, митрат о. С. Галик-Голутяк, митрат о. І. Крестюк та інші. Голова В. Чопівський попросив о. митрата Галик-Голутяка молитовно зачитувати бенкет. В. Чопівський привітав Архiepіскопа Константина і представника епископа Іннокентія Лотоцького о. митрата Бутринського і отців. Представив головний стіл і передав тостмайстрові Орестові Єйні даліше ведення програми святочного бенкету. Перед початком обіду були відспівані американський і український гімни. О. Єйна попросив о. митрата М. Бутринського вголосити святочну промову в пошану Тисячоліття. З черги О. Єйна покликав Архiepіскопа Константина, який вголосити слово англійською мовою. Наступним промовцем був почесний конгресмен Е. Род, якого привітали оплесками.

По промові були відчитані привітання, а привіт від президента Р. Регена висвітлено на екрані, в якому він передав святочний привіт з нагоди 1000-ліття Хрищення Руси-України. Після цього хор виконав: „Цей день, що створив його Господь“ Бортнянського, „Блажен муж“ — Тебе, Бога, хвалім! — Бортнянського, „Боже Великий, Єдиний“ — „Боже, благослови Америку“.

Микола Теслевич

Річні загальні збори Осередку СУМ

ім. Павлушкова в Чикаго

У неділю, 26-го лютого у власному домі відбулися річні загальні збори Осередку СУМ ім. М. Павлушкова.

Коротким вступним словом збори відкрив уступаючий голова Осередку Ярослав Верещак та попросив присутніх однохвилинно мовчанкою вшанувати пам'ять колишнього голови Осередку та довголітнього сумівського виховника бл. п. М. Яременка та прихильника сумівської молоді бл. п. Т. Дашкова.

Для ведення зборів обрали президію в такому складі: М. Куляс — голова, д-р П. Надзікевич — заст. голови та Леся Дерех — секретар.

По відчитанні Марійкою Косач протоколу з минулорічних зборів приступлено до звіту уступаючої управи: булавна Христа Косач звітувала про працю з юнацтвом СУМ. Крім тихневих сходів, виховно-відпочинкових та вишкільних таборів, юнацтво брало участь в різних національних і традиційних святах, панакхдах, стійці при Божому Гробі, святкових апелях, у святкуванні 1000-річчя Хрищення України, а також організовано кілька прогулок. Про фінанси звітував Ю. Верещак, наголосивши, що завдяки жертвенності членства СУМ, батьків сумівського юнацтва, прихильників нашої

Спільки, а зокрема наших банків „Певність“ та „Самопоміч“ ми втримуємо власний дім та Оселю в Барабу.

Гордістю нашого Осередку є танцювальний ансамбль „Україна“, який у звітному році відзначав 10-річчя свого існування, заявив на вступі свого звіту менажер ансамблю Я. Куляс. Керівником ансамблю та школи українського народного балету є хореограф Е. Літвінов, а йому асистують І. Шалева та Оксана Павлушкова. У ювілейному році 1000-річчя Хрищення ансамбль „Україна“ своїми виступами збагачував програми святкувань крім у Чикаго, також у Клівленді, Віндзорі — Канада, Фініксі, Арізоні та Крайовому святкуванні у Вашингтоні. Школа народного балету мала п'ять виступів. Про господарський стан Оселі звітував Д. Багрий. У своєму обширному звіті голова заряду Оселі наголосив про ті всі ділянки праці, що їх заплановано та виконано у звітному часі, а започаткована будова двох мотелів завершиться у першій половині поточного року. Доповнення про діяльність Управи склав уступаючий голова Я. Верещак. Як у кожному, так і у звітному періоді наш Осередок влаштував: спільне свячене, день сумівської молоді, відкриття та закриття сезону

на Оселі, святомиколаївський вечір, сумівський „базар“, новорічний бал „Маланку“ та сумівський „Ялинку“. Крім організування власних імпрез, наше членство бере постійну участь в імпрезах, що їх влаштовують ОУВФ чикагівської метрополії чи іллінойський Відділ УКА. В доповідному році наш Осередок взяв активну участь: в окружних нарадах ОУВФ в Палатині та Дітроїті, світовому злеті СУМ у Римі, Здвизі СУМ в Клівленді, Світовому Конгресі СУМ в Торонто, Крайовому святкуванні 1000-ліття Хрищення України у Вашингтоні, а змагання нашого Осередку на Спортивній Олімпіаді у Філадельфії в різних видах спорту здобули 42 нагороди.

Звіт Контрольної комісії Осередку подав її голова П. Куліш.

Після запитів і дискусії над звітним членів уступаючої Управи, на внесок Контрольної комісії схвалено діяльність Управи та уділено абсолютну.

На пропозицію голови номінаційної комісії Маріяна Колодія загальні збори обрали нову управу Осередку. Головою обрано Ярослава Верещака.

В цьому році падає 40-річчя Осередку СУМ ім. Павлушкова. У зв'язку з цим ювілеєм д. Степан Бабик запропонував, щоб Осередок влаштував такі імпрези: урочисто пошанувати два новобудовані мотелі на Оселі СУМ в Барабу; підготувати ювілейний бенкет, на якому відзначити багаторічну працю сумівської молоді; розпочати підготовку концерту сумівських самодіяльних гуртків. Булавна Христа Косач запропонував відновити діяльність виховної Ради СУМ, а д-р Павло Надзікевич звернув увагу, що 1989 рік — це Рік Української Мови, тому пропонує посилити навчання мови по роях та під час таборування на Оселі.

Після внесків і побажань переобраний голова Ярослав Верещак подякував за довіру і вибір та закликав членів новообраної Управи та всіх членів Осередку до співпраці.

Молитвою „Боже Великий“ закінчено загальні збори Осередку.

Г. Д.

Десята річниця відходу у вічність

сотника д-ра І. Козака

Св. п. сот. д-р І. Козак

Прошло 10 років, як українська громада Нью Йорку і диякони пошанували великого сина України, патріота, борця, громадсько-суспільного діяча, адвоката на рідних землях сотника д-ра Івана Козака.

Сл. п. сот. Іван Козак народився 8-го серпня 1891 року в селі Гошів, повіт Лиско на Бойківщині, на західноукраїнських землях. Середню освіту закінчив в Академічній гімназії у Львові 1910 р. з відзначенням. По maturi вступив на юридичний факультет у Львові. Був це передвоєнний час, вже в повітрі чути було запах пороху. В той час російська імперія шукала різних провокацій, щоб почати війну проти Австрії і Німеччини.

Сот. Іван Козак в 1912 році зголосився добровольцем до австрійської армії, до 80-го полку піхоти, де поступив до старшинської школи, яку закінчив успішно в ХІ-му Корпусі піхоти. Як чотовий був висланий з його чоту на російський фронт, де був тяжко ранений в обидві ноги. Після довгого лікування був призначений до канцелярської служби при Корпусній Команді в Кошицях. Незабаром був перенесений до дальшого лікування до Відня. По видужанні зголосився на старшинський вишкіл польової жандармерії. Після закінчення цього вишколу був призначений командантом відділу польової жандармерії на Холмщині. Там перебував до розпаду австрійської монархії. В австрійській армії отримав звання поручника, дві медалі хоробрости, Сігнум-Лявдіс, Карл-Трупен Кройц і медаль за поранення.

На початку листопада 1918 року поручник І. Козак зголосився до Української Галицької Армії і був прийнятий Державним Секретарем Військових Справ полк. Дмитром Вітовським, який підніс його до ранги сотника та призначив командантом жандармерії на Львівську область. Кілька місяців пізніше був призначений до штабу Начальної команди Галицької Армії та доручено йому організувати польову жандармерію Української Галицької Армії. Після переведення організації на фронт, був призначений ад'ютантом до Головної Команди польової жандармерії Галицької Армії.

Перед переходом Галицької Армії за Збруч, сот. Іван Козак був призначений командантом відділу жандармерії ч. І. Цей відділ стасіонував у Вінниці, що була осідком Начальної Команди Галицької Армії та втримував залогу міста, але в 1920 р. Галицька Армія відійшла на Схід. Відтоді аж до кінця існування УГА на Придніпрянщині сот. І. Козак стояв на чолі свого відділу та діяв до кінця того року, який був дуже тяжким, але успішним бо від цього походу більшовики зазнали великих втрат.

По підступному розброєнні Галицької Армії поляками, зголосився до служби Української Дієвої Армії Народної Республіки та був призначений начальником штабу 5-ої Херсонської Дивізії, якою командував полк. Андрій Доду.

В серпні 1920 р. перейшов з групою ген. Кравца до Чехо-Словацької Армії в Ітернований у таборі Ліберці, відтак в Йозефові. В тому часі отримав студентську відпустку до Праги та поступив на юридичний факультет німецького університету, де зробив докторат з правничих наук.

По закінченні студій в 1923 році д-р Іван Козак

вернувся знову до табору Йозефовки і був ад'ютантом команданта табору ген. Галицької Армії Волфа, а по його відході з табору перебрав українську команду табору, а також команду частин Галицької Армії в Чехо-Словацькій Республіці. В тім таборі залишився аж до 1927 р., та в порозумінні з Українською Владодо, перевів ліквідацію українського майна, яке знаходиться в таборі. Це майно розділено й перевезено до Львова до українських установ.

Восени 1928 р. сот. д-р І. Козак повернувся до західної України і по нострифікації своїх студій та відбутті адвокатської практики відкрив свою адвокатську канцелярію 1933 року в Угнєві, а вліті 1934 р. польська поліція заарештувала його і запроторила до концентраційного табору Берези Картузької.

По Другій світовій війні д-р Іван Козак опинився на еміграції, спочатку в Австрії, а згодом переїхав до ЗСА і поселився в Нью Йорку, де розпочав надзвичайно активну працю в суспільно-громадських і комбінтантських організаціях. Він став головою Відділу ОБВУА в Нью Йорку, головою Координаційного Комітету, Українсько-Американських і Американсько-Українських Ветеранів, а відтак почесним головою цього комітету, головою Комітету побудови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, на Нью Йорк. Перший заступник голови Головної Управи ОБВУА, голова контрольного комісії Т-ва за Патріархат, голова Орденської Ради, Ордену Залізного Хреста Армії УНР та був членом багатьох інших організацій. Був заступником голови та референтом суспільної опіки, секретарем місцевого відділу Всеамериканського комітету для відзначення 40-річчя збройного виступу Українських Січових Стрільців і головою комітету Відділу для відзначення 35-ліття Першого Зимового Походу Армії УНР.

Крім відзначень з австрійської армії, сот. І. Козак посядав ще відзнаки з українських армій: Орден Залізного Хреста, Орден Симона Петлюри, Хрест Української Галицької Армії, Восний Хрест і Ювілейний Хрест ОБВУА. Хрест Симона Петлюри, Пропагандний Хрест УГА, відзнаки ВВ та Української Націоналістів.

З сот. д-ром Іваном Козаком моя співпраця почалася в ОБВУА 30 років тому, а згодом в Комітеті Побудови Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні (від Нью Йорку), від того часу ми співпрацювали аж до відходу сот. І. Козака до вічності. Найкраще розпізнається людину при співпраці. Перший раз у моєму житті я зустрів виняткову людину, з якою було приємно співпрацювати.

Сл. п. сот. д-р Іван Козак був дуже інтелігентний, шляхетний, скромний, сильної волі, залізного характеру, безкомпромісний супроти ворогів України, великий український патріот, який горів любов'ю до України, людина суспільно-громадської праці, він ніколи не відпочивав бо все був зайнятий громадською працею. Добро українського народу, ідея самостійної України, були для нього святим чинном, нічим незаступним. В нього національна справа була понад усе. Це була людина великого масштабу української справи. Був справжнім вояком і ним залишився до кінця свого життя.

З великим жалем треба підкреслити, що ми, українці, не шануємо наших великих людей ні за життя, ні по смерті. В тій політиці ми далеко залишилися від Європейських народів. Минулого року я був два місяці в Польщі, то в кожному польському костелі при вході є вмурована бронзова таблиця з прізвищами ветеранів всіх польських армій, включно з АКА, прикрашені квітами та вічним полум'ям вогнем. Це є пошана до тих, які боролися за свій народ. Так само на цвинтарях, на всіх могилах горять лампи і є свіжі квіти. Ми ще по-державницьки не думаємо, можливо колись навчимося, бо без минулого нема сучасного, а без сучасного нема майбутнього. В тім криється філософія будови нації. Ті пам'ятники минулого запалюють іскру національної свідомості в серцях майбутніх поколінь.

В ту десятю річницю відходу до вічності сл. п. сот. Івана Козака повинно пошанувати в українській пресі хоч десяток статей, які висловлюють і пошани за його велику працю для української справи, для якої він посвятив ціле своє трудове життя.

Сл. п. сот. д-р І. Козак дбав також про родину, був добрим мужем, прикладним батьком, який виховав національно-свідомих дітей: дочку Оксану і сина Володимира, який славно наслідував свого батька.

Микола Турецький

TARKA COMPANY
FURNITURE & HOME DECOR
26 First Avenue
New York, N.Y. 10009
Tel.: (212) 473-3550

НА ВЕЛИКДЕННІ! Вже маємо:
чудові писанки, святочні картки, прибори для писання писанок, і інше.

• FUNERAL DIRECTORS •

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в БРОНХ, БРООКЛІН, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
ПІСЬ НАЙГРО — директор
Родина ДМИТРИК

Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568

Richard H. Burnadz
УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК

FUNERAL HOME
371 Lakeview Avenue
CLIFTON, N.J.
Phone: (201) 772-1880

Funeral Director
Chapels available throughout the Metropolitan Area.

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED

Обсługa ШИРА і ЧЕСНА
Our Services Are Available
Anywhere in New Jersey
Також займаємося похоронами на цвинтарі в Бавенд
Брукліні і перенесенням тіл
з Останків з різних країн
світу

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue
(corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083
(201) 964-4222

Маємо на складі нове видання
ПРО ЗАЛЬЦЕВЦЬКУ ГІМНАЗИЮ
„НЕЗАБУТНІ РОКИ“
1945-1950
ПАМ'ЯТКОВЕ ВИДАННЯ
Головний Редактор: **Мирислав Семчишин** і **Колетія**
Мистецьке оформлення: **Зеновія Куца-Кулинич**
Рисунки: **Зальцбург** і **карікатури** **Степан Кинько**
Нова книжка спогадів, присвячена пам'яті учителів-виховників Української реальної гімназії у Зальцбурзі
Видання Комітету коп. Учні Української реальної гімназії у Зальцбурзі, Нью Йорк — Чикаго, 1987, з друкарні Семків і Семків, Довнерс Гров, Іллі., сторін 227
Книга в твердій темно-синій оправі з золотими буквами
Ціна 35.00 дол.
Мешканців стейту Нью Джерсі обов'язує додати до ціни 6% стейтського податку.
Набувати можна у книгарні Свободи.

Svoboda Book Store
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
New Jersey resident add 6% sales tax

МАЄМО НА СКЛАДІ НОВУ КНИЖКУ
(в англійській мові)
THE FOREIGN OFFICE AND THE FAMINE
British Documents on Ukraine and the Great Famine of 1932-1933.
Edited by **Marco Carynnyk, Lubomir Y. Luciuk and Bohdan S. Kordan.**
With a foreword by **Michael R. Marrys.**
The Limestone Press, Kingston, Ont. — Vestal, N.Y., 1988, pages 493, price \$35.00.
У книжці зібрані вісімдесят п'ять британських документів з першого джерела — дипломатів, журналістів, агрономів і самих жертв. Советські власті заперечували, що голод взагалі існував, відкидали заграничну допомогу і вивозили зерно за границю. Британські власті не хотіли подати інформації про голод до публічного відома, щоб не наразити собі Советів і відраджували тим, які хотіли приватно допомогти. В документальних працях про голод є багато описів терпіння жертв, які боялися, що ніхто не буде про їх терпіння знати. Тому мотом книжки є: „Дайте світові знати про нас“.

Svoboda Book Store
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Мешканців стейту Нью Джерсі обов'язує додати до ціни 6% стейтського податку.

Мистецьке оформлення
ЛЮБОСЛАВА ГУЦАЛЮКА
У книжці 16 новел.
Ціна: \$12.00. Пересилка \$1.00.
Мешканців стейту Нью Джерсі зобов'язує додати до ціни 6% стейтського податку.
Замовити:
СВОБОДА BOOK STORE
30 Montgomery Street — Jersey City, N.J. 07302

Г. Д.